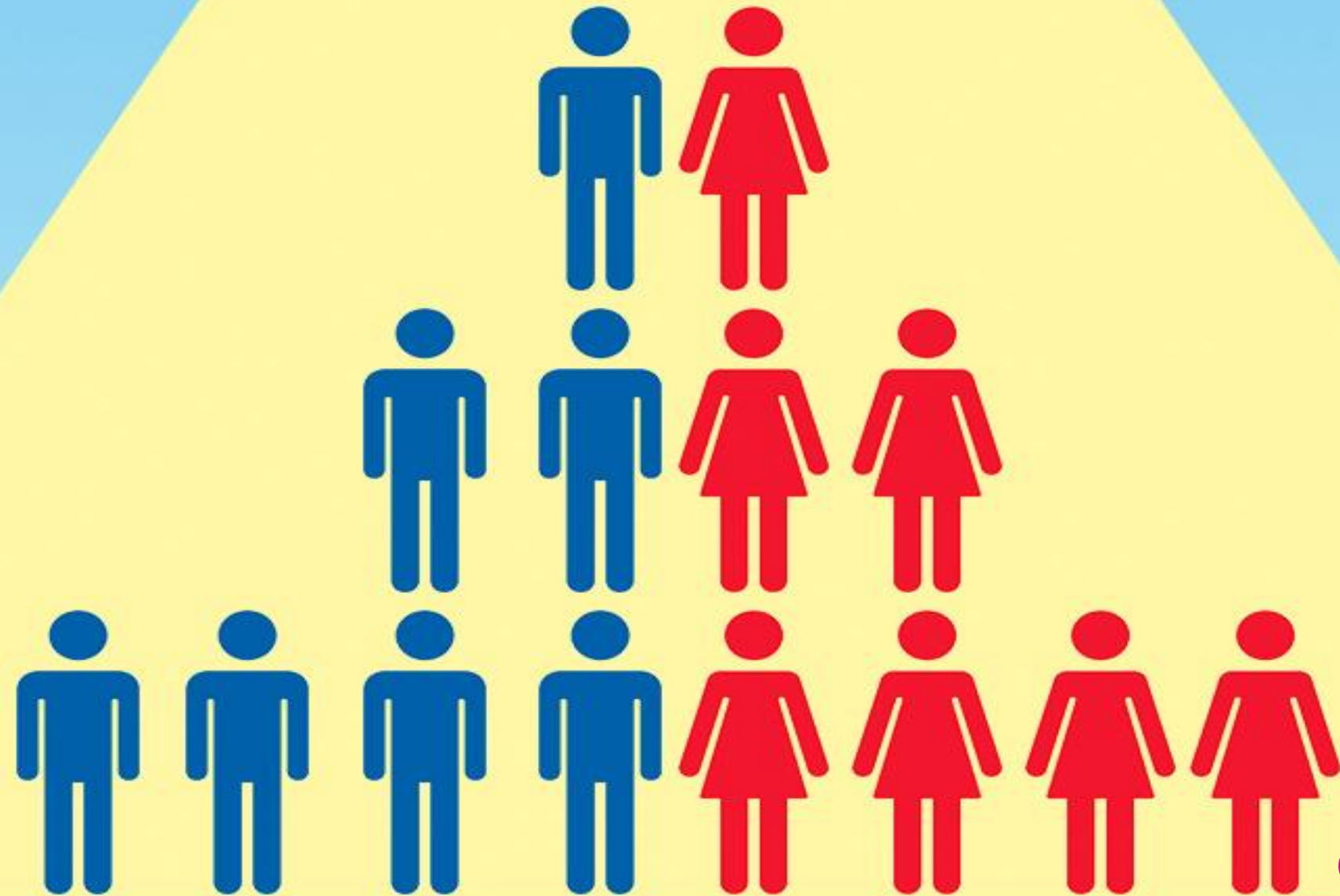
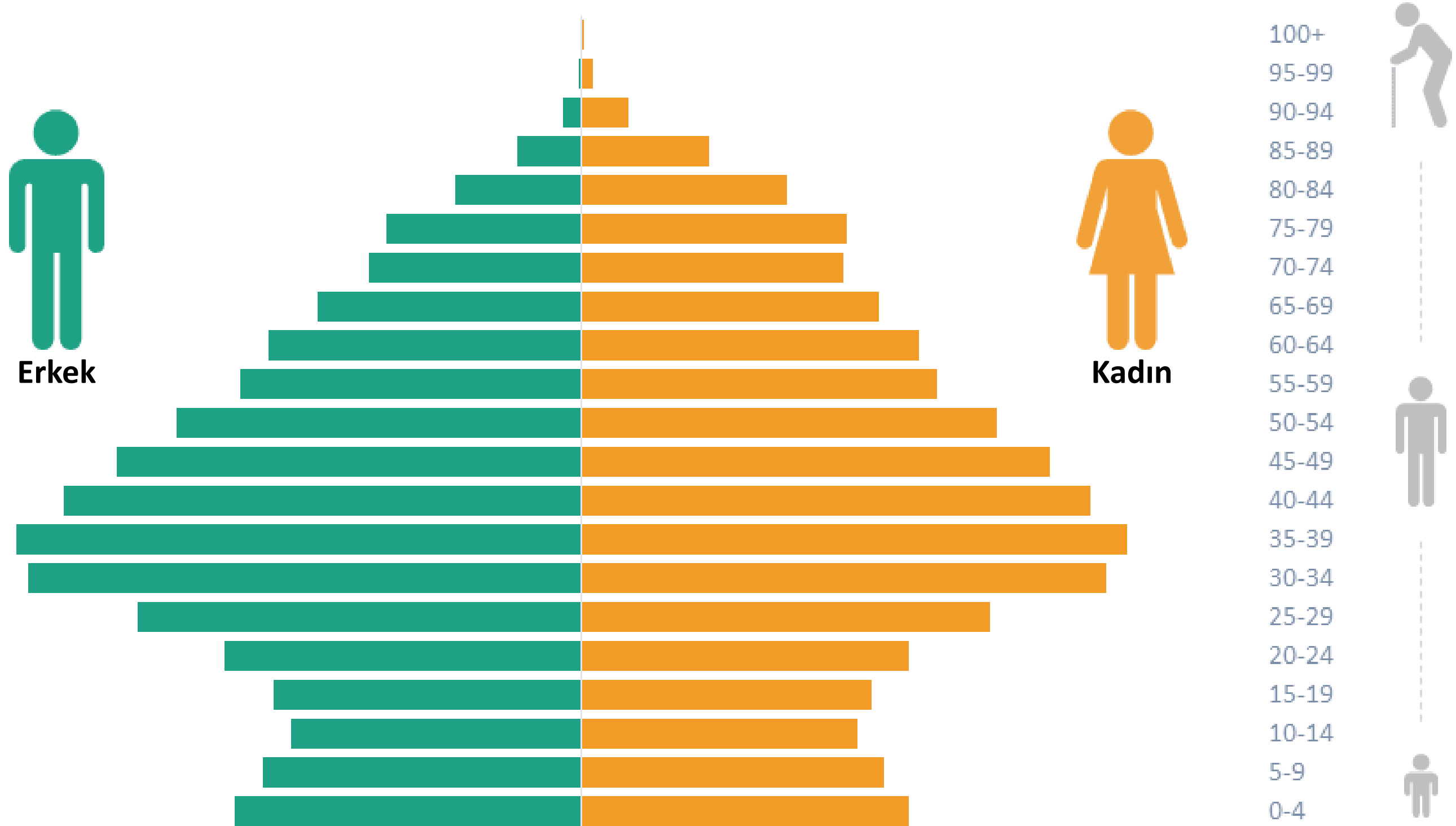

NÜFUS PİRAMİTLERİ

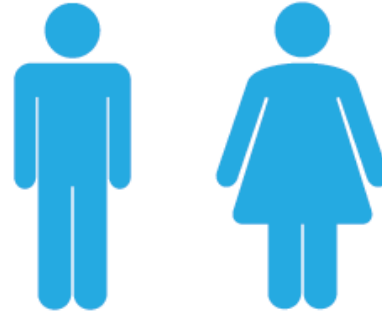
Nüfusun sosyoekonomik durumunu belirleyebilmek ve geleceği ile ilgili planlar yapabilmek için yaş ve yaşın cinsiyetlere göre dağılımının öncelikli olarak bilinmesi gerekir. Nüfusun yaş ve cinsiyet yapısını gösteren bu grafiklere **nüfus piramitleri** denir.

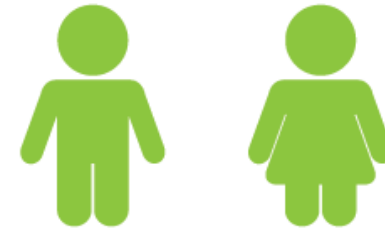
NÜFUS PİRAMİTLERİNDE YAŞ GRUPLARI

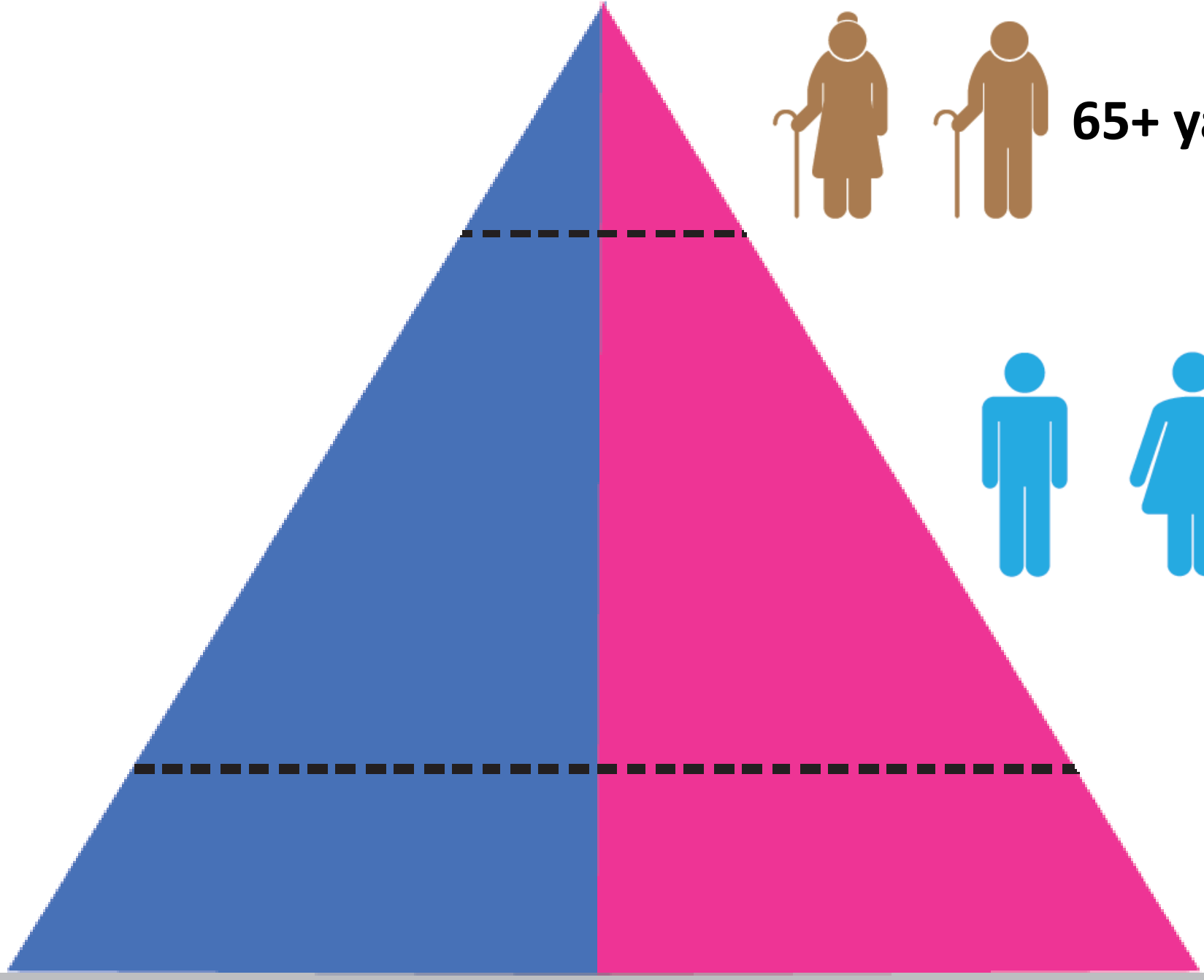
65+ yaş üstü yaşlı nüfus

15-64 yaş arası yetişkin nüfus

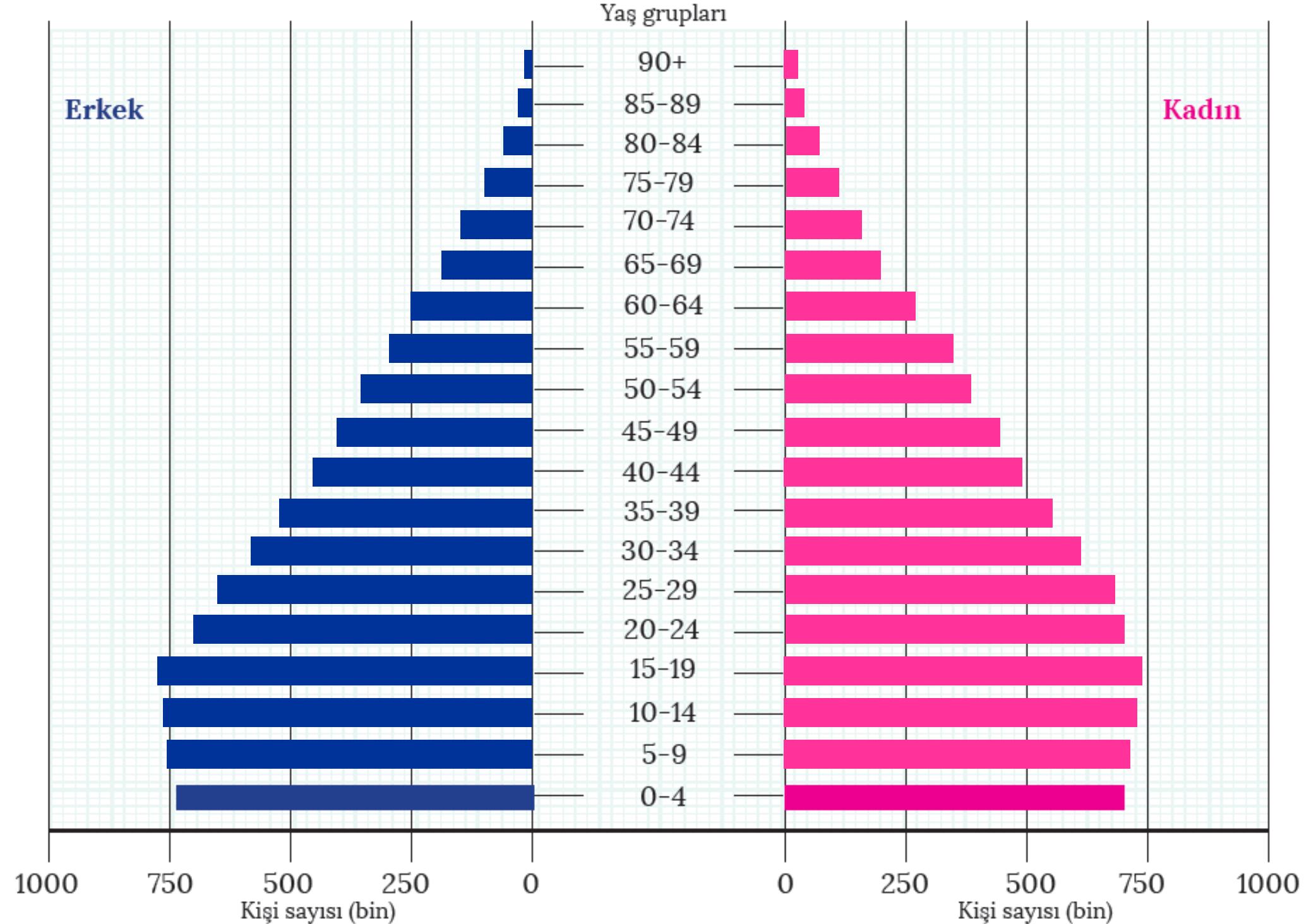

0-14 yaş çocuk nüfus

Aşağıdaki tabloda verilen bilgilerden hareketle grafiği tamamlayınız.

Yaş Grubu	Toplam Nüfus	Erkek	Kadın
	15 868 396	7 885 185	7 983 211
0-4	1 457 191	743 740	713 451
5-9	1 481 938	755 473	726 465
10-14	1 502 670	766 722	735 948
15-19	1 520 079	774 205	745 874
20-24	1 425 279	720 001	705 278
25-29	1 339 092	667 429	671 663
30-34	1 219 266	599 505	619 761
35-39	1 103 405	534 466	568 939
40-44	954 257	456 999	497 258
45-49	846 525	405 729	440 796
50-54	751 368	363 861	387 507
55-59	634 449	311 611	322 838
60-64	513 540	251 648	261 892
65-69	381 746	187 005	194 741
70-74	288 003	139 576	148 427
75-79	208 112	99 512	108 600
80-84	136 430	63 267	73 163
85-89	72 096	31 719	40 377
90+	32 950	12 717	20 233

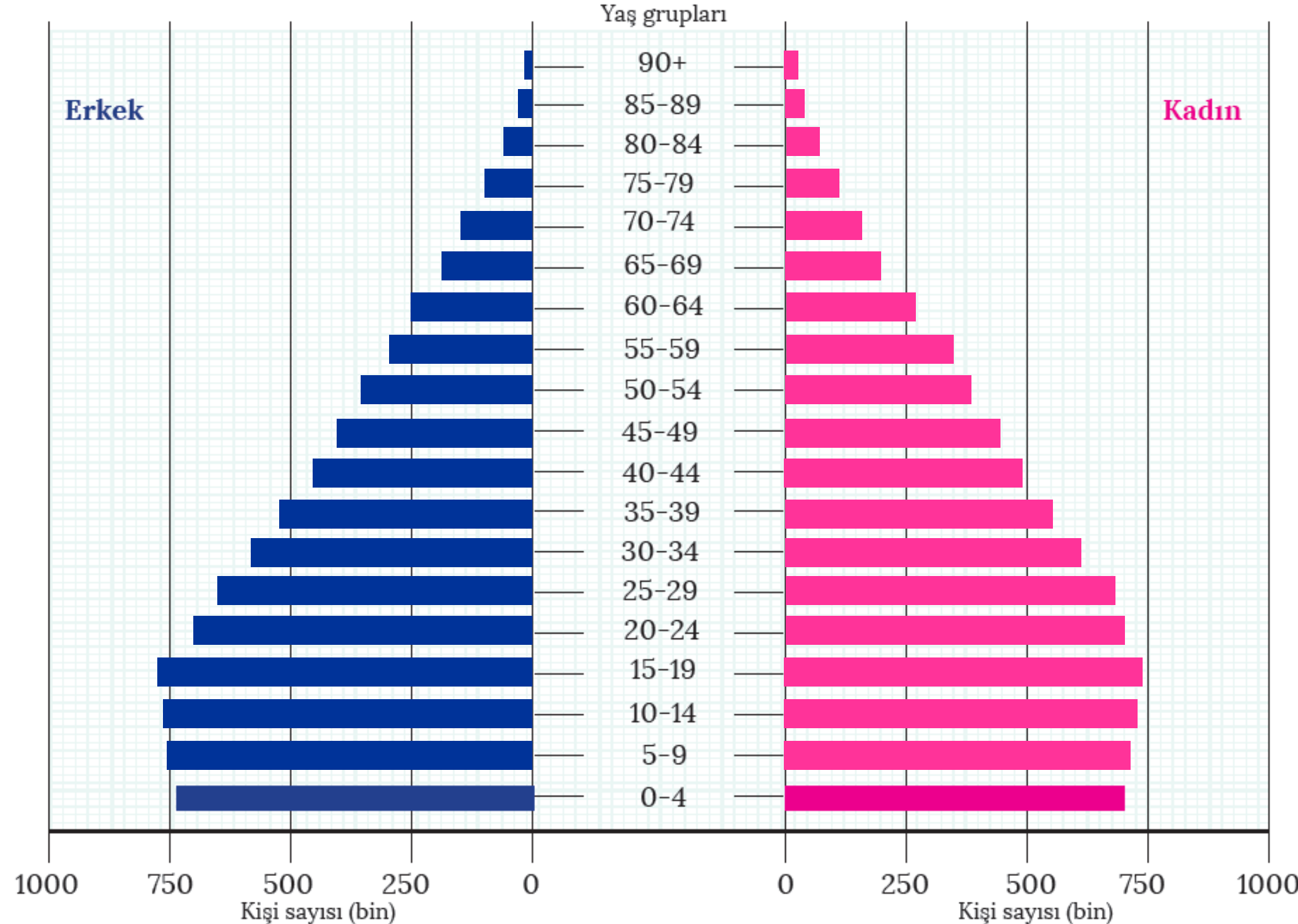
Soru: 0-14 yaş, 15-64 yaş ve 65 yaş üzeri nüfusu tespit ediniz.

Cevap : 0-14 yaş= 4.441.799

15-64 yaş= 10.307.260

65+ yaş= 1.119.337

Yaş Grubu	Toplam Nüfus	Erkek	Kadın
	15 868 396	7 885 185	7 983 211
0-4	1 457 191	743 740	713 451
5-9	1 481 938	755 473	726 465
10-14	1 502 670	766 722	735 948
15-19	1 520 079	774 205	745 874
20-24	1 425 279	720 001	705 278
25-29	1 339 092	667 429	671 663
30-34	1 219 266	599 505	619 761
35-39	1 103 405	534 466	568 939
40-44	954 257	456 999	497 258
45-49	846 525	405 729	440 796
50-54	751 368	363 861	387 507
55-59	634 449	311 611	322 838
60-64	513 540	251 648	261 892
65-69	381 746	187 005	194 741
70-74	288 003	139 576	148 427
75-79	208 112	99 512	108 600
80-84	136 430	63 267	73 163
85-89	72 096	31 719	40 377
90+	32 950	12 717	20 233

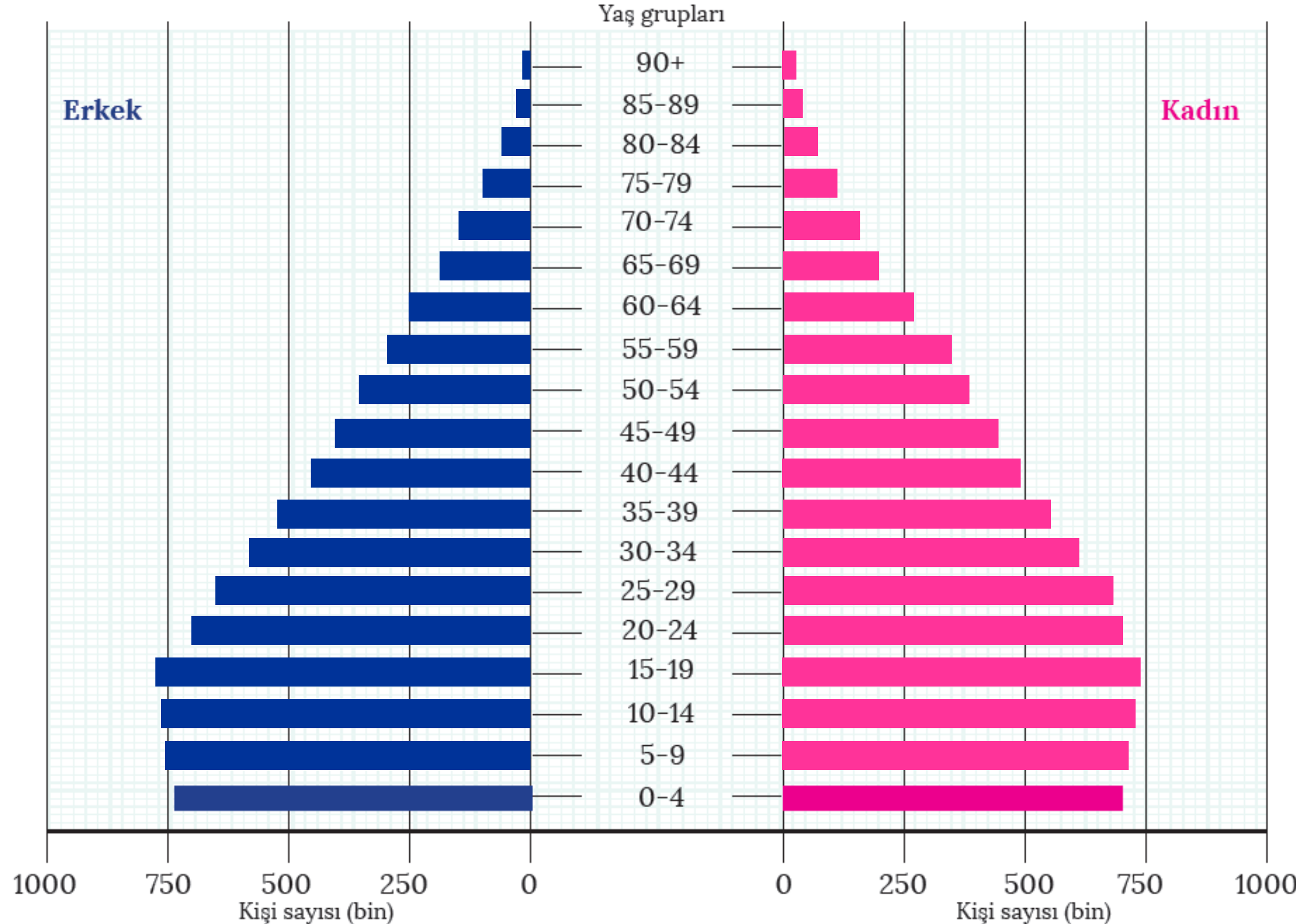
Soru: 0-14 yaş, 15-64 yaş ve 65 yaş üzeri nüfusun toplam nüfusa oranını bulunuz.

Cevap : 0-14 yaş= %28

15-64 yaş= %65

65+ yaş= %7

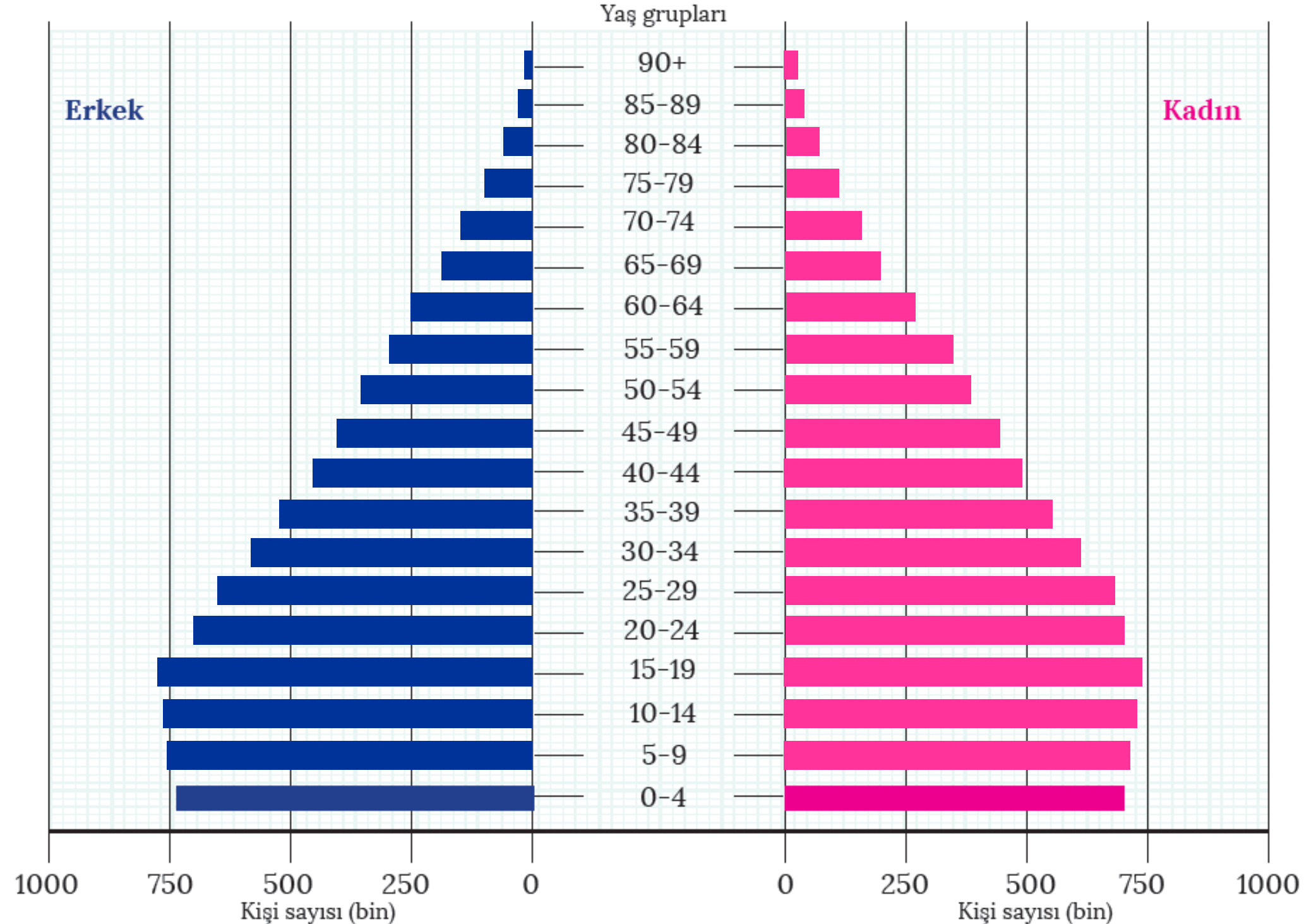
Yaş Grubu	Toplam Nüfus	Erkek	Kadın
		15 868 396	7 885 185
0-4	1 457 191	743 740	713 451
5-9	1 481 938	755 473	726 465
10-14	1 502 670	766 722	735 948
15-19	1 520 079	774 205	745 874
20-24	1 425 279	720 001	705 278
25-29	1 339 092	667 429	671 663
30-34	1 219 266	599 505	619 761
35-39	1 103 405	534 466	568 939
40-44	954 257	456 999	497 258
45-49	846 525	405 729	440 796
50-54	751 368	363 861	387 507
55-59	634 449	311 611	322 838
60-64	513 540	251 648	261 892
65-69	381 746	187 005	194 741
70-74	288 003	139 576	148 427
75-79	208 112	99 512	108 600
80-84	136 430	63 267	73 163
85-89	72 096	31 719	40 377
90+	32 950	12 717	20 233

Soru: Bu nüfus piramidinde belirtilen özelliklere sahip günümüzden iki ülke örneği veriniz.

Cevap : Brezilya ve Çin

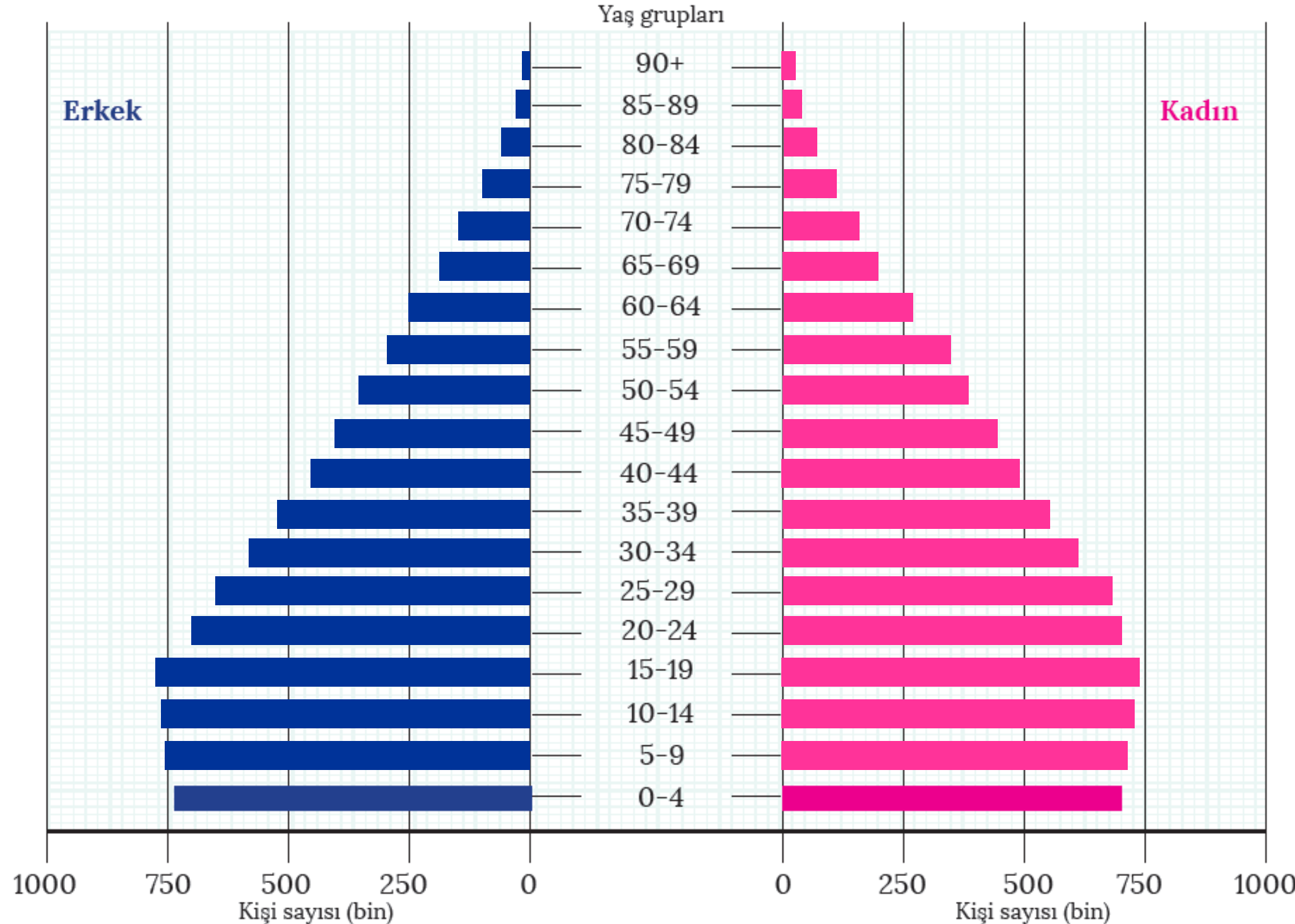
Yaş Grubu	Toplam Nüfus	Erkek	Kadın
	15 868 396	7 885 185	7 983 211
0-4	1 457 191	743 740	713 451
5-9	1 481 938	755 473	726 465
10-14	1 502 670	766 722	735 948
15-19	1 520 079	774 205	745 874
20-24	1 425 279	720 001	705 278
25-29	1 339 092	667 429	671 663
30-34	1 219 266	599 505	619 761
35-39	1 103 405	534 466	568 939
40-44	954 257	456 999	497 258
45-49	846 525	405 729	440 796
50-54	751 368	363 861	387 507
55-59	634 449	311 611	322 838
60-64	513 540	251 648	261 892
65-69	381 746	187 005	194 741
70-74	288 003	139 576	148 427
75-79	208 112	99 512	108 600
80-84	136 430	63 267	73 163
85-89	72 096	31 719	40 377
90+	32 950	12 717	20 233

Soru: Tabloda verilen özelliklere sahip olan ülkenin sosyoekonomik durumu hakkında çıkarımlarda bulununuz.

Cevap : Doğum oranında düşüşün görüldüğü ülkelere ait nüfus piramididir. Piramidin taban kısmına bakıldığında doğum oranlarının hızla düştüğü ve nüfus artış hızının azaldığı görülür. Bu durum, ülkelerin gelişmişlik seviyesinin yükselmeye başladığını göstergesidir.

Yaş Grubu	Toplam Nüfus	Erkek	Kadın
	15 868 396	7 885 185	7 983 211
0-4	1 457 191	743 740	713 451
5-9	1 481 938	755 473	726 465
10-14	1 502 670	766 722	735 948
15-19	1 520 079	774 205	745 874
20-24	1 425 279	720 001	705 278
25-29	1 339 092	667 429	671 663
30-34	1 219 266	599 505	619 761
35-39	1 103 405	534 466	568 939
40-44	954 257	456 999	497 258
45-49	846 525	405 729	440 796
50-54	751 368	363 861	387 507
55-59	634 449	311 611	322 838
60-64	513 540	251 648	261 892
65-69	381 746	187 005	194 741
70-74	288 003	139 576	148 427
75-79	208 112	99 512	108 600
80-84	136 430	63 267	73 163
85-89	72 096	31 719	40 377
90+	32 950	12 717	20 233

Nüfus Piramitlerinden Hangi Bilgiler Bulunabilir?

Ülkenin toplam nüfus miktarı

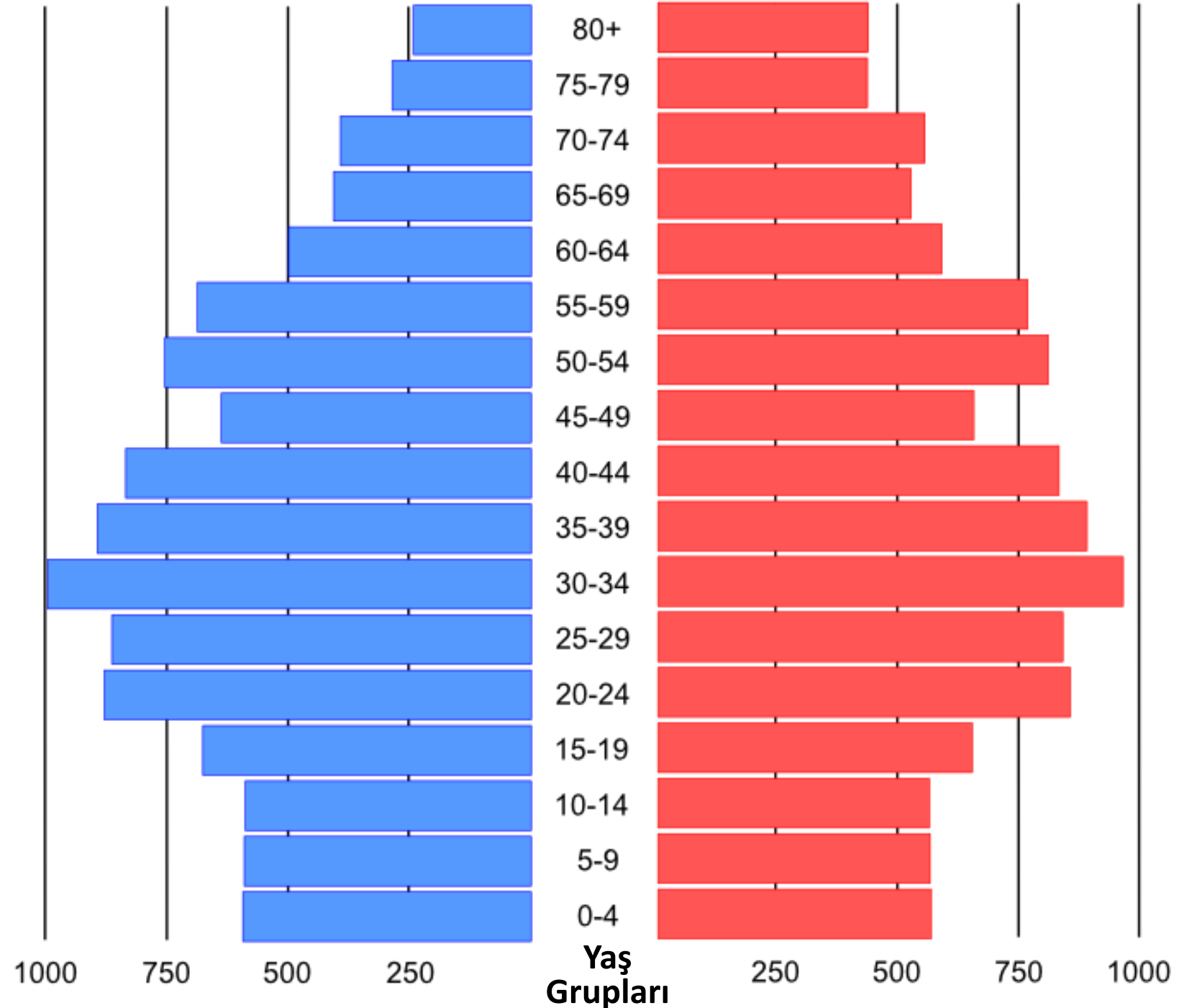
Kadın-erkek nüfus miktarı ve oranı

Nüfusun yaş gruplarına göre dağılımı

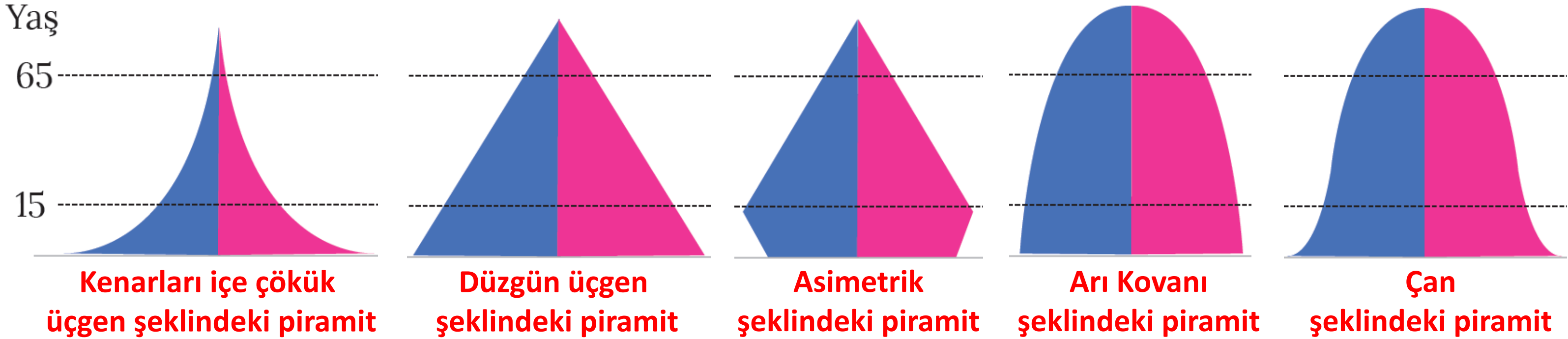
Aktif ve bağımlı nüfus

Doğum oranlarındaki artış-azalış

Ülkenin gelişmişlik düzeyi

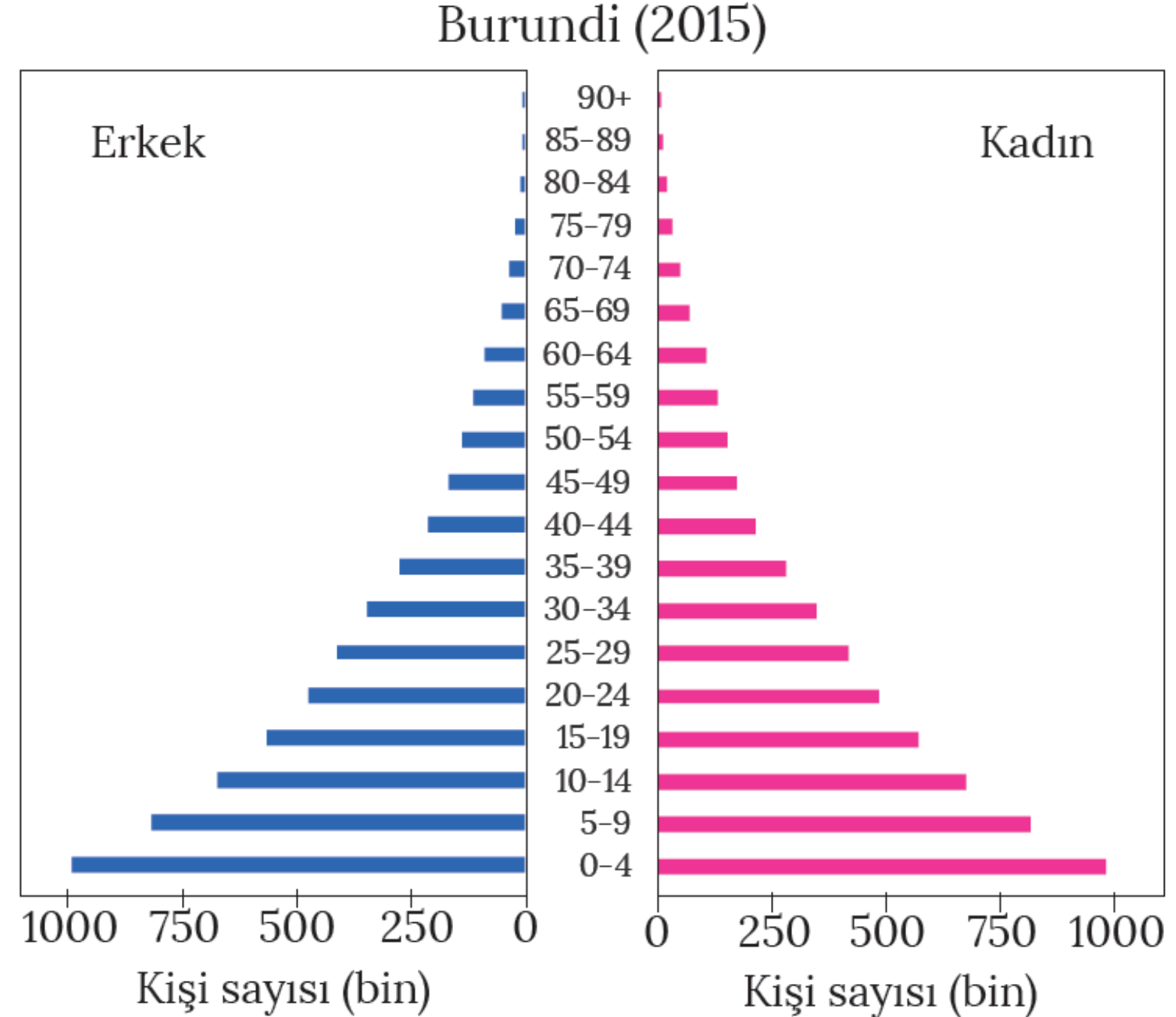
NÜFUS PİRAMİTLERİ

Kenarları İçe Çökük Üçgen Piramidi

- ❖ Doğum ve ölüm oranlarının fazla olduğu az gelişmiş ülkelere ait nüfus piramididir.
- ❖ Piramidin alt kısmının geniş olması, gerçekleşen doğumlar sonucu çocuk sayısının fazla olmasından kaynaklanmaktadır.
- ❖ Piramidin üst kısmının dar olması ise ortalama yaşam süresinin az olmasına bağlı olarak yaşlı nüfusun azlığından kaynaklanmaktadır.

➡ **Örnek: Angola, Burundi, Benin**

ANGOLA

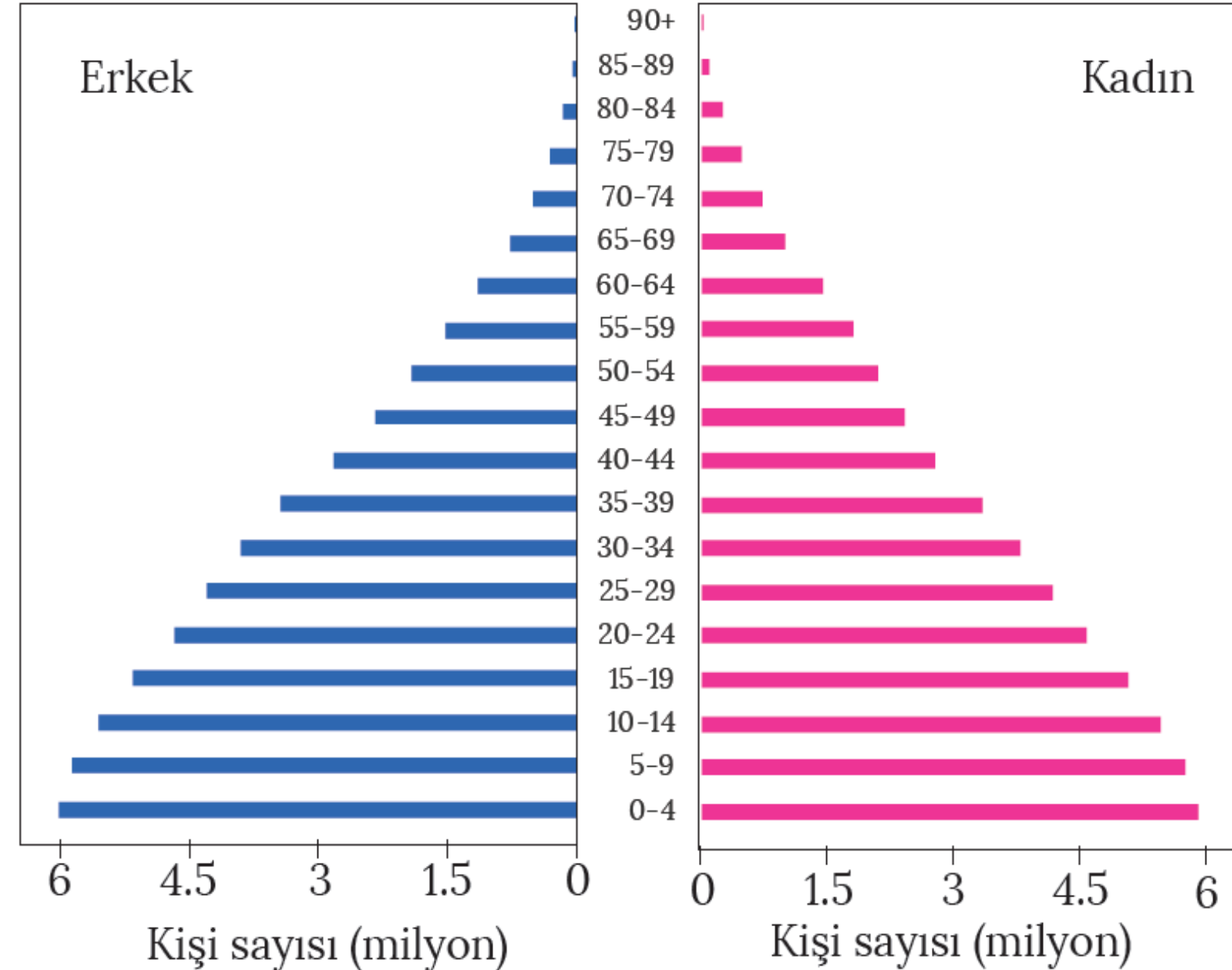

Düzgün Üçgen Şeklindeki Piramit

- ❖ İkizkenar üçgen piramidi de denir.
- ❖ Doğum oranlarının yüksek olmasına karşılık ölüm oranlarının azalmaya başladığı ülkelere ait nüfus piramididir.
- ❖ Doğum oranları yüksek olduğu için piramidin alt kısmı geniştir.
- ❖ Bu tür ülkelerde nüfus artış hızı yüksektir.
- ❖ Sağlık koşullarının düzelmeye başlamasıyla ölüm oranları azalmıştır.

➔ **Örnek: Bolivya, Filipinler, Hindistan**

Filipinler (2015)

HINDISTAN

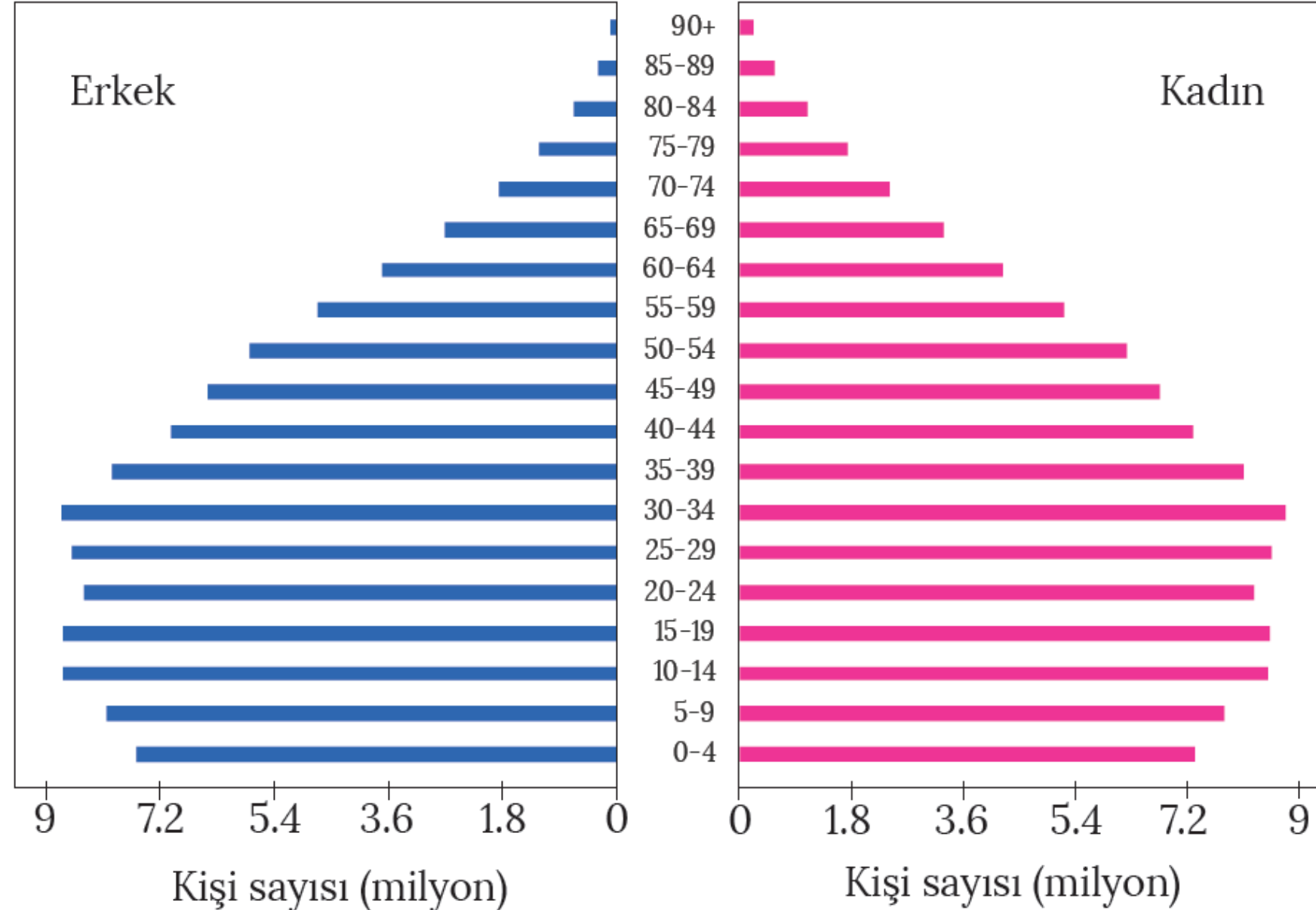
Hindistan

Asimetrik Nüfus Piramidi

- ❖ Doğum oranında ciddi bir düşüşün görüldüğü ülkelere ait piramittir.
- ❖ Piramidin taban kısmına bakıldığında doğum oranlarının hızla düştüğü ve nüfus artış hızının azaldığı görülür.
- ❖ Bu durum, ülkelerin gelişmişlik seviyesinin yükselmeye başladığının göstergesidir.

➔ **Örnek: Bangladeş, Çin, Brezilya**

Brezilya (2015)

ÇİN

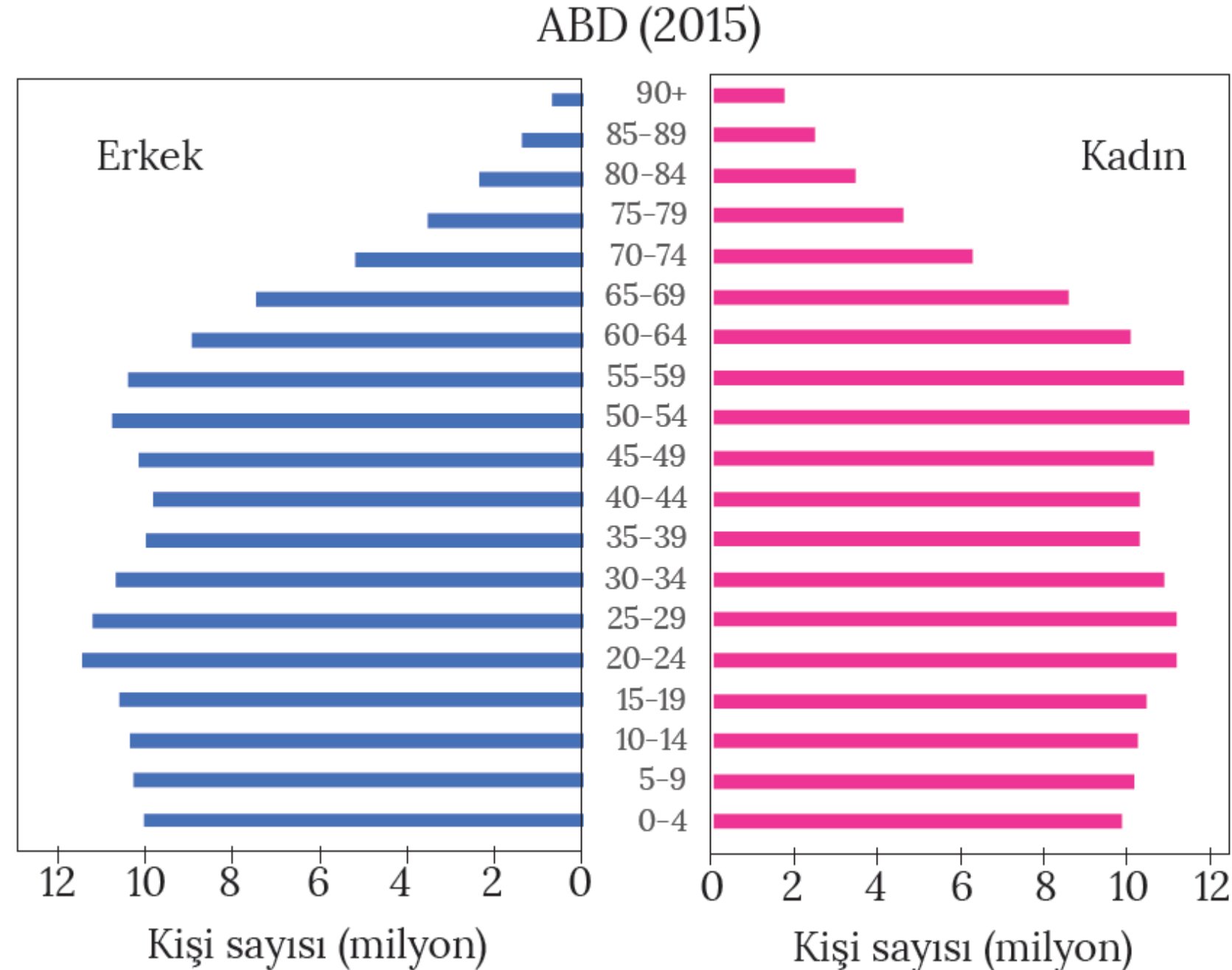

ÇİN

Arı Kovanı Nüfus Piramidi

- ❖ Doğum ve ölüm oranlarının düşük olduğu gelişmiş ülkelere ait nüfus piramididir.
- ❖ Düşük doğum oranları nedeniyle piramidin tabanı dardır.
- ❖ Bu tür ülkelerde aktif nüfus oranı fazladır.
- ❖ Ortalama yaşam süresi uzun ve yaşlı nüfus oranı fazladır.

➔ **Örnek:** ABD, İngiltere, Almanya, İtalya, İsveç

ABD

USA

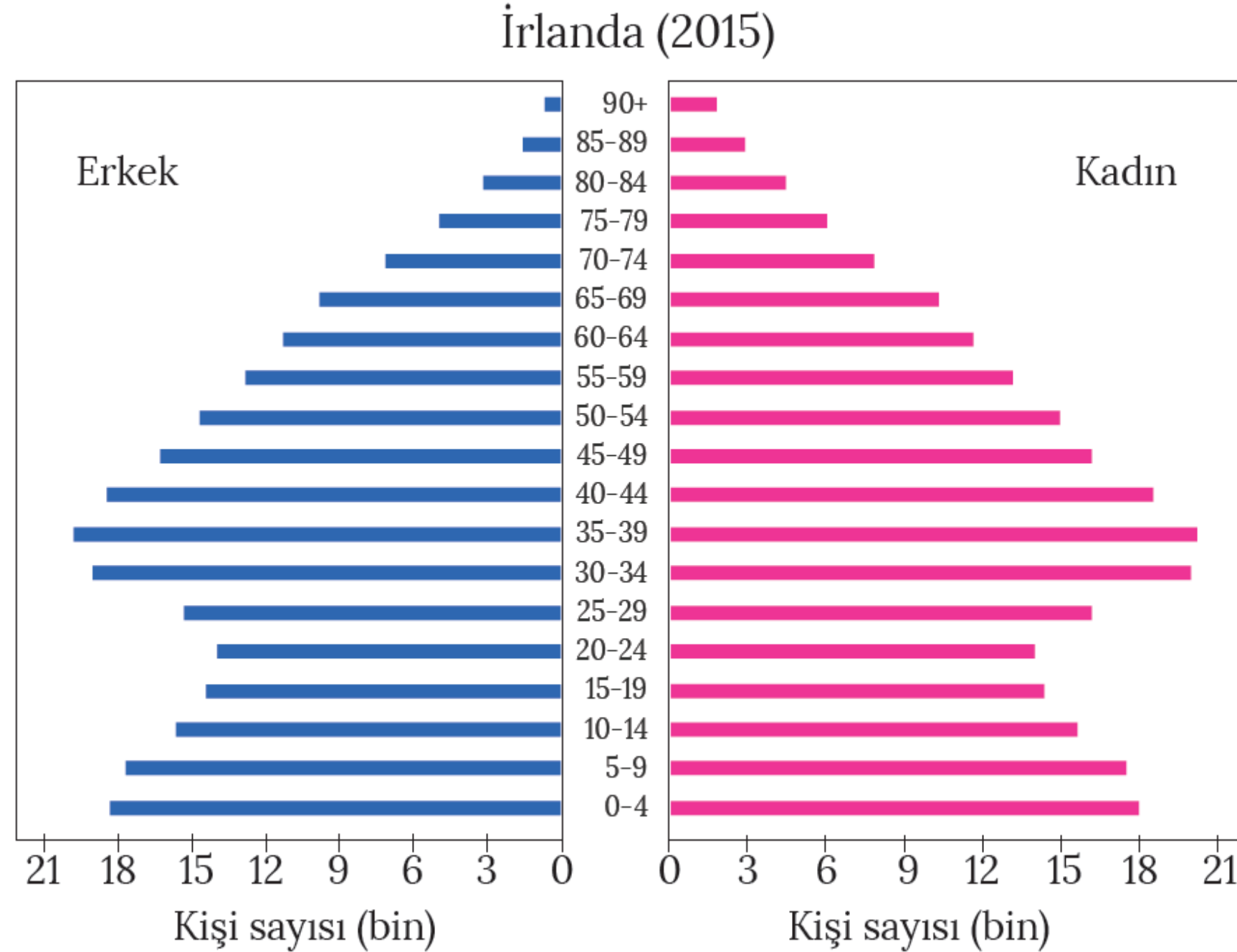
ABD

Çan Şeklindeki Nüfus Piramidi

- ❖ Belirli bir süreçte düşük olan doğum oranlarının sonradan artış gösterdiği ülkelere ait nüfus piramididir.
- ❖ Bu nedenle piramidin taban kısmı genişlemeye başlamıştır.
- ❖ Piramidin üst kısmının geniş olması ise yaşlı nüfus oranının fazlalığından kaynaklanmaktadır.

➔ **Örnek: Rusya, İrlanda**

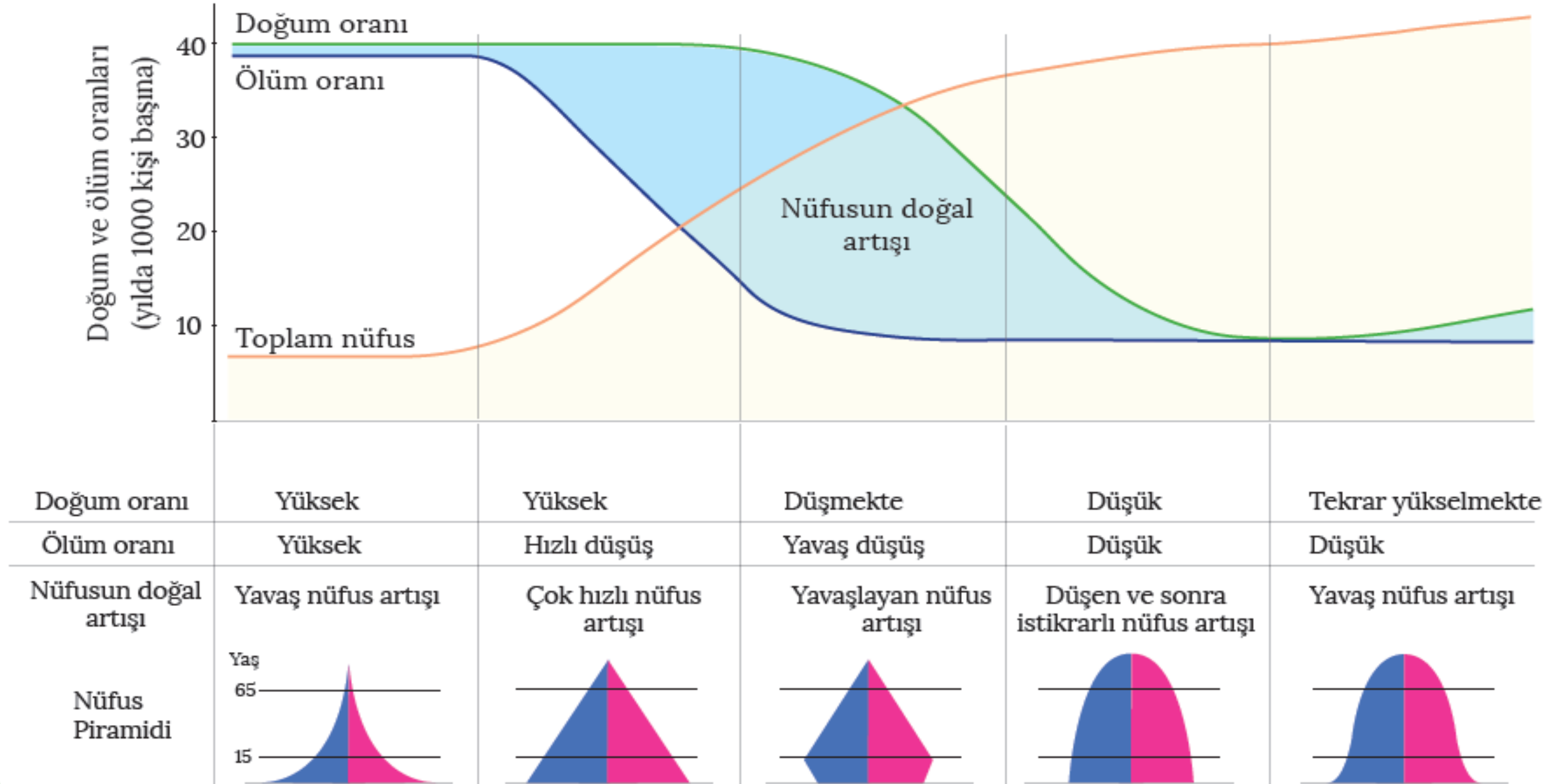
RUSYA

RUSYA

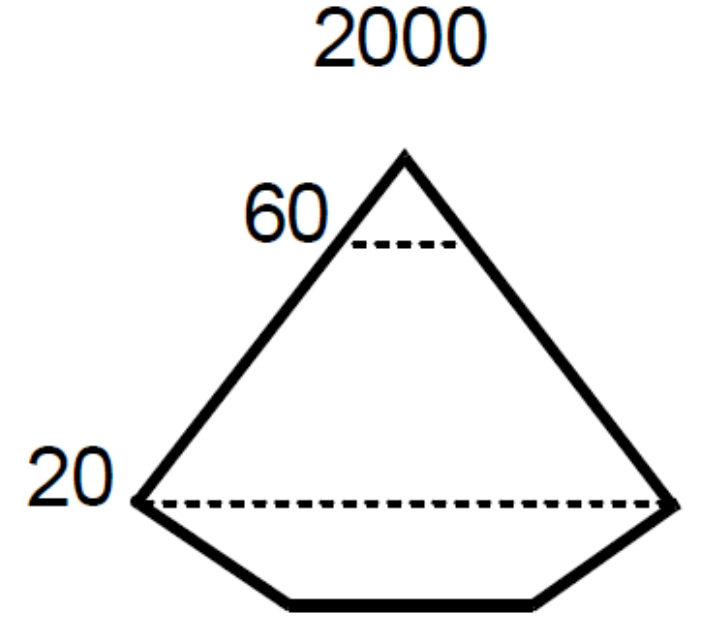
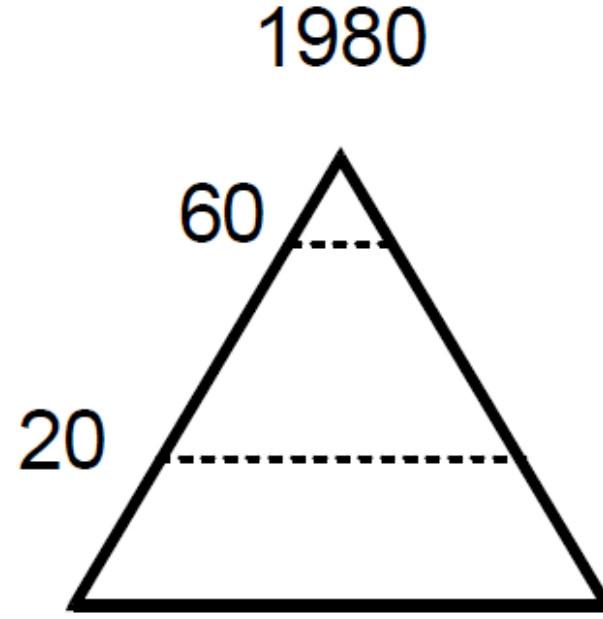
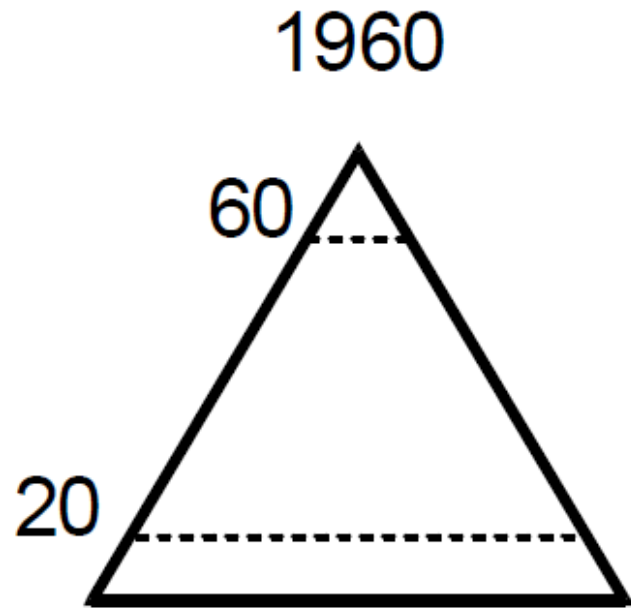

Demografik Dönüşüm Modeli

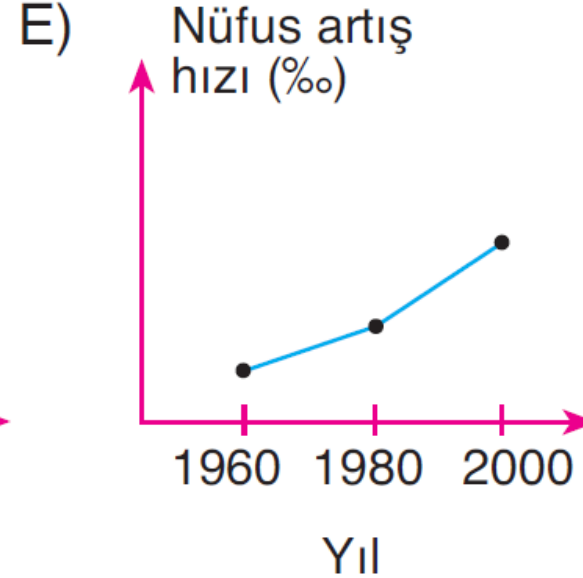
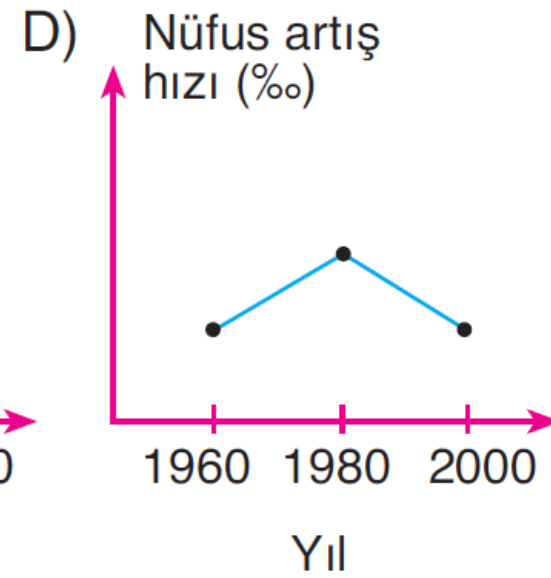
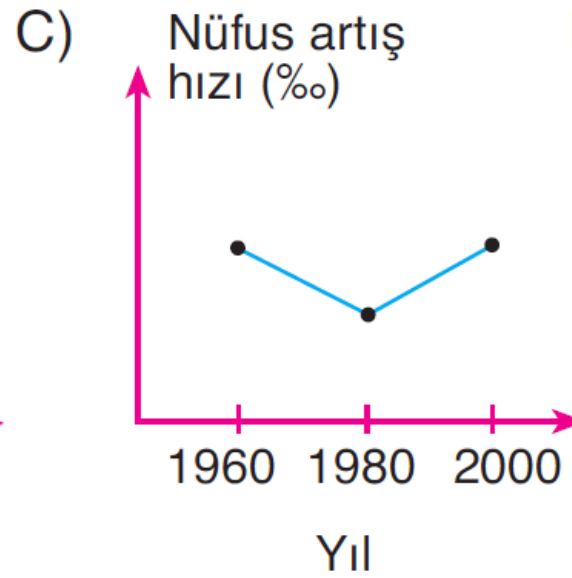
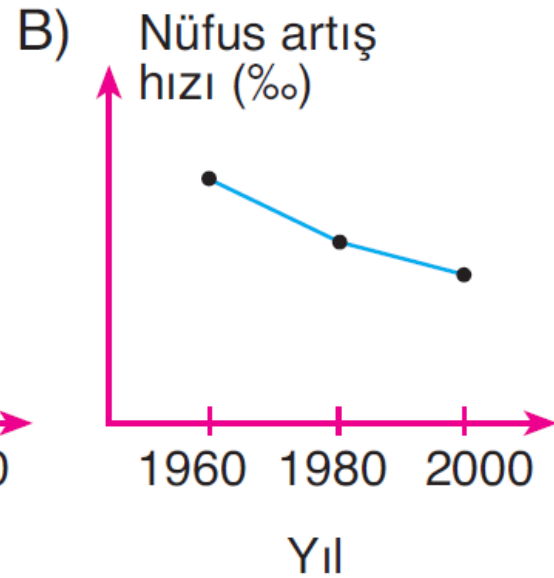
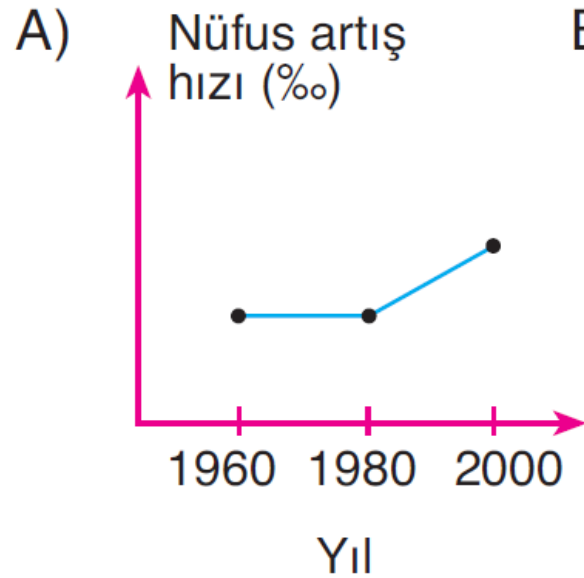
Ülkelerin doğum ve ölüm oranlarının yüksek olduğu aşamadan, bu oranların düşük olarak gözlemlendiği aşamaya geçişini ifade etmektedir. Ülkelerin gelişme ve kalkınma sürecine bağlı olarak ortaya çıkan bu durum, nüfus piramitlerinin şeklinin değişmesine neden olmaktadır.

Aşağıda bir ülkenin 1960, 1980 ve 2000 yıllarına ait nüfus piramitleri gösterilmiştir.

Buna göre, bu ülkenin nüfus artış hızını gösteren grafik aşağıdakilerden hangisi olabilir?

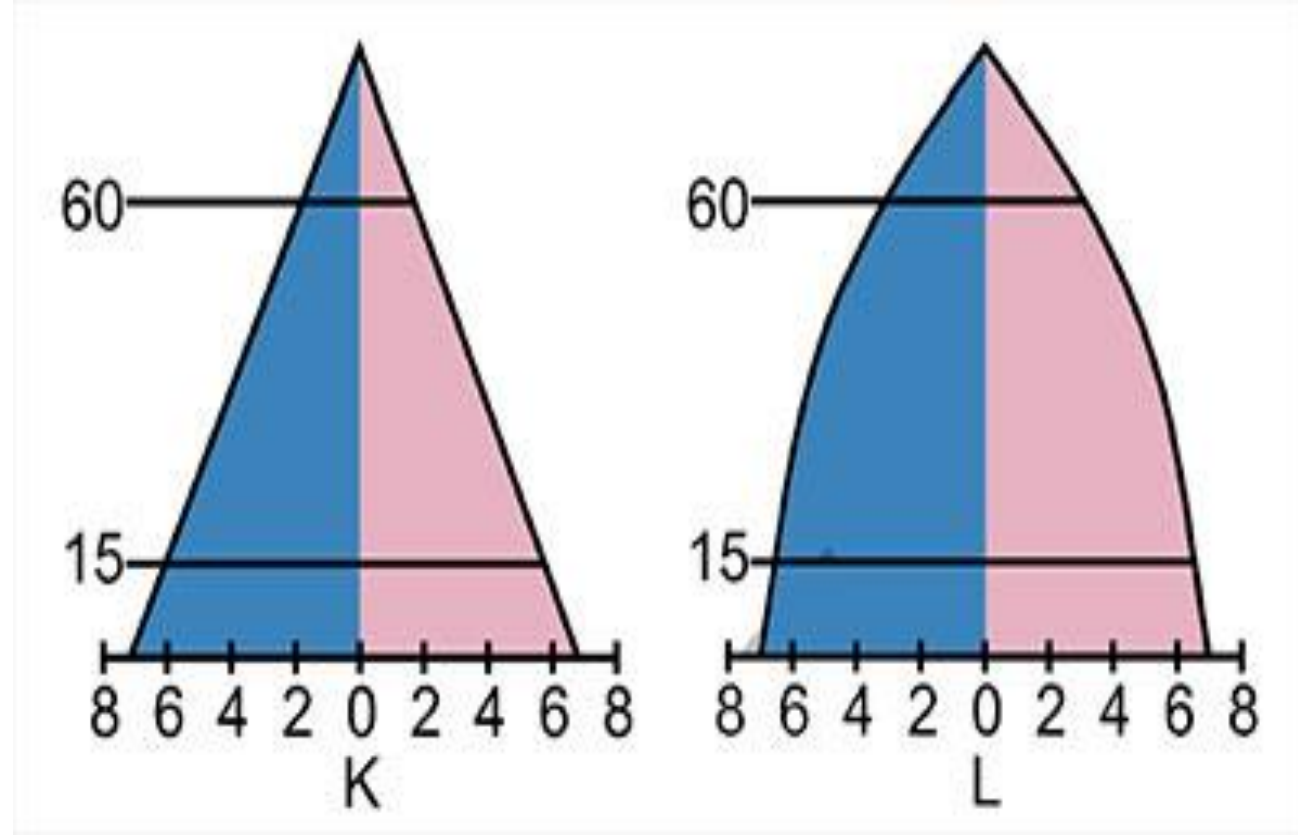

Dengeli nüfus, ülkelerin devamlılığı ve iş gücü ihtiyacının karşılanması için önemli bir unsurdur. Ancak bazı ülkelerin nüfuslarının azalmaya başladığı ve bu ülkelerin gelecekte büyük sıkıntılar yaşayacağı öngörülmektedir. Bu ülkeler, nüfuslarını artırmak için çeşitli politikalar uygulamaktadır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi böyle bir ülkeye ait özellik olamaz?

- A) Yaşlı nüfus miktarı fazladır.
- B) Nüfus piramidinin tabanı dardır.
- C) Sanayi ve hizmet sektöründe çalışanların sayısı fazladır.
- D) Eğitim, sağlık ve kültürel hizmetler gelişmiştir.
- E) İç göçler fazladır.

Aşağıda, K ve L ülkelerine ait nüfus piramitleri verilmiştir.

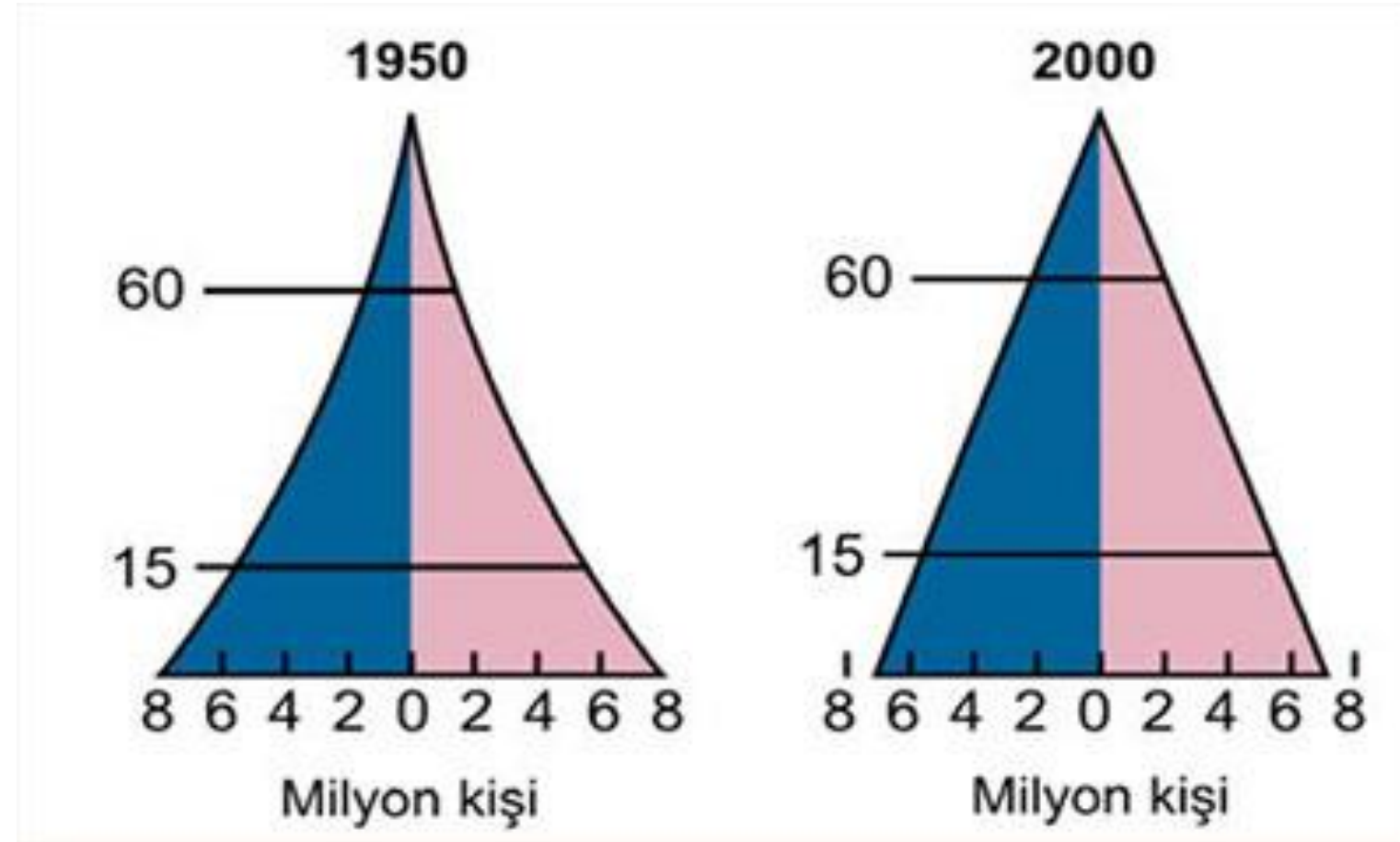
Bu piramitlere göre, K ve L ülkeleriyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) K'de ortalama insan ömrü, L'den azdır.
- B) K'deki nüfusun eğitim düzeyi, L'den daha yüksektir.
- C) L'de çalışabilir nüfus, K'den daha fazladır.
- D) K'de çocuk, L'de yaşlı bağımlı nüfus fazladır.
- E) L'de doğum ve ölüm oranları, K'den daha azdır.

- I. Çan şeklindeki nüfus piramitleri doğumların yeniden artmaya başladığını gösterir.
- II. Düzgün üçgen şeklindeki nüfus piramitleri yüksek doğum ve ölüm oranlarını gösterir.
- III. Tabanı hızla daralan nüfus piramitleri yüksek doğurganlık oranlarını gösterir.
- Nüfus piramitlerinin şekil özellikleriyle ilgili yukarıdakilerden hangileri doğrudur?**

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) II ve III

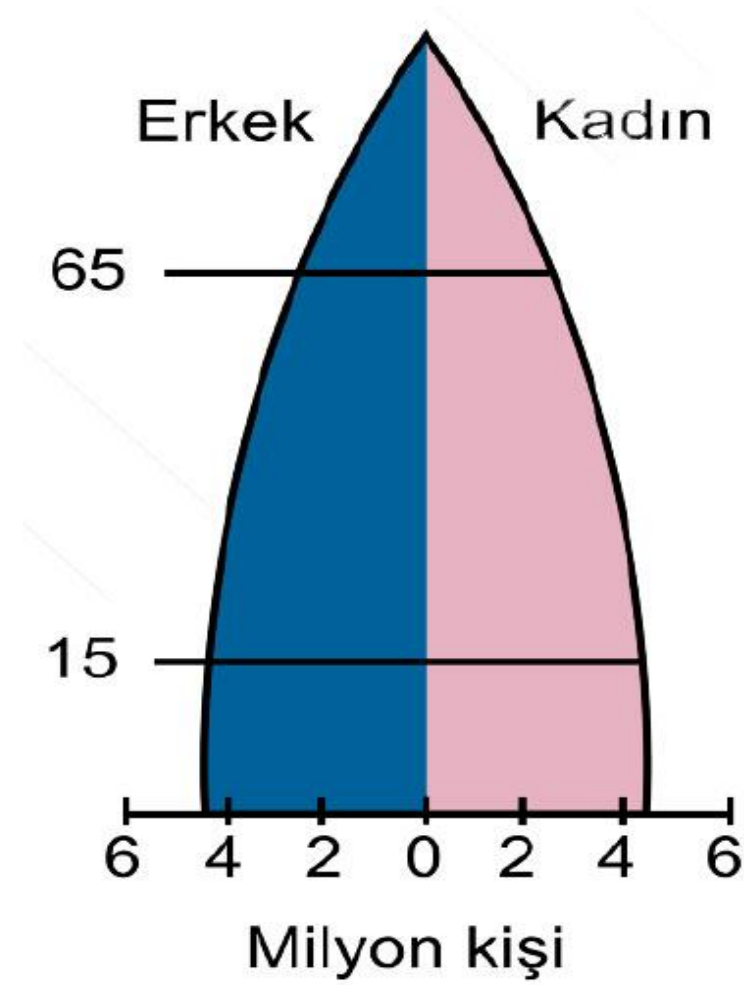
Aşağıda, bir ülkenin 1950 ve 2000 yıllarına ait nüfus piramitleri verilmiştir.

Bu ülkenin nüfus yapısında meydana gelen değişimle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Nüfus artış hızı azalmıştır.
- B) Yaşlı ölüm oranları azalmıştır.
- C) Ortalama yaşam süresi artmıştır.
- D) Doğum oranları azalmıştır.
- E) Çocuk ölüm oranları artmıştır.

Aşağıda, bir ülkeye ait nüfus piramidi verilmiştir.

Bu ülke için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Sağlık hizmetleri yetersizdir.
- B) Nüfusu hızla artmaktadır.
- C) Aktif nüfus oranı düşüktür.
- D) İstihdam oranı düşüktür.
- E) Gelişmiş bir ülkedir.

ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME

BOŞLUK DOLDURMA

Nüfusun yaş ve cinsiyet yapısını gösteren grafiklere**nüfus piramidi**..... adı verilir.

0-14 yaş**çocuk**..... nüfus olarak kabul edilir.

Nüfus piramitlerinde üst kısmın dar olması ortalama yaşam süresinin kısa olmasına bağlı olarak**yaşlı**..... nüfusun az olduğunu gösterir.

.....**Asimetrik**..... nüfus piramidi doğum oranında ciddi bir düşüşün görüldüğü ülkelere ait piramittir.

Belirli bir süreçte düşük olan doğum oranlarının sonradan artış gösterdiği ülkelerin nüfus piramidi**Çan**..... şeklindedir.

DOĐRU-YANLIŐ

Nüfus piramitlerine bakılarak ÷lkedeki kır ve kent oranı bulunabilir.

Asimetrik nüfus piramitlerinde doğum oranları yüksek olduğu için piramidin alt kısmı geniştir.

Bolivya, Filipinler, Hindistan gibi ÷lkelerin nüfus piramidi düzgün üçgen Şeklindedir.

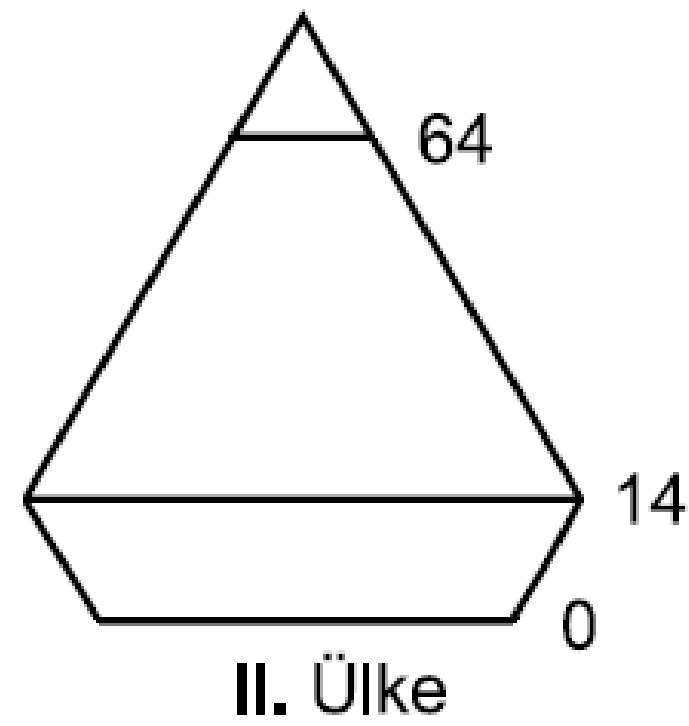
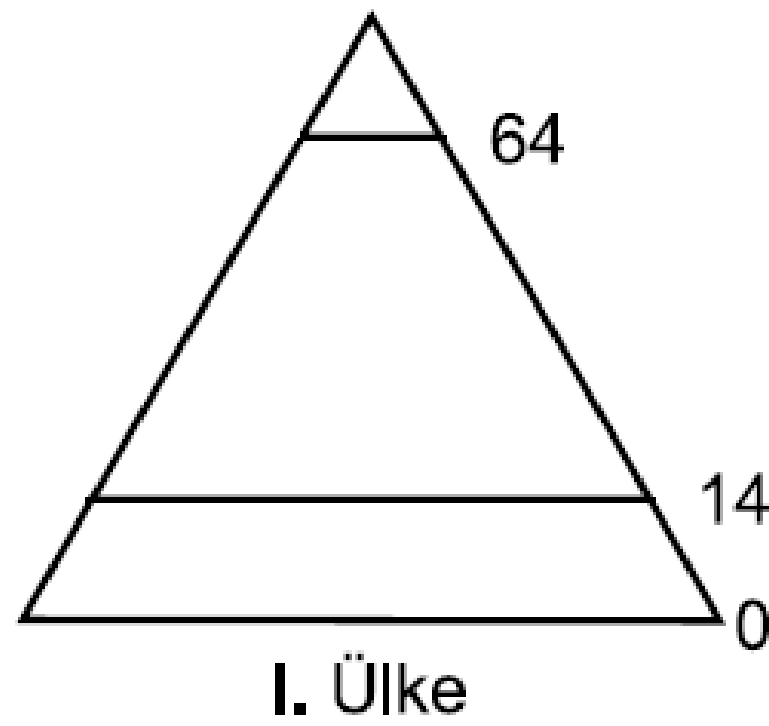

Nüfus piramitlerine bakılarak aktif ve bağımlı nüfus oranı bulunabilir.

Gelişmiş ÷lkelerde sosyoekonomik Őartlar iyi olduğu için doğum oranları fazla ve nüfus piramidinin taban kısmı da geniştir.

Yukarıda iki farklı ülkenin 2010 yılına ait nüfus piramitleri verilmiştir.

1) Nüfus piramitleri verilen ülkeler ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İki ülkenin uyguladıkları nüfus politikaları aynıdır .
- B) I. ülkenin toplam nüfusu II. ülkeye göre daha fazladır.
- C) I. ülkede doğal nüfus artış hızı II. ülkeye göre daha düşüktür.
- D) II. Ülkede aritmetik nüfus yoğunluğu I. ülkeye göre daha düşüktür.
- E) II. ülkede 2000 yılından 2010 yılına kadar doğal nüfus artış hızında azalma olmuştur.

Ülkelerin nüfus özelliklerini göstermek için kullanılan yöntemlerden biri de nüfus piramitleridir.

2) Bir ülkenin nüfus piramidine bakılarak aşağıda verilenlerden hangisine ulaşamaz?

- A) Çalışma çağındaki nüfus miktarı
- B) Nüfusun yaş gruplarına dağılımı
- C) Kadın nüfusun erkek nüfusa oranı
- D) Hizmet sektöründe çalışan nüfus miktarı
- E) Toplam nüfusu miktarı

Nüfus piramitlerinde yaş grupları genel olarak 0-14 yaş arası çocuk, 15-64 yaş arası yetişkin, 65 ve daha yukarı yaş ise yaşlı nüfus olarak kabul edilmektedir.

3) Buna göre 0-14 yaş arası nüfus oranı diğer yaş gruplarına göre daha fazla olan bir ülkenin nüfus özellikleri hakkında aşağıdakilerden hangisi kesin olarak söylenebilir?

- A) Kadın nüfusu erkek nüfusuna göre daha fazladır.
- B) Çalışma çağındaki nüfus oranı yaşlı nüfus oranına göre daha azdır.
- C) Çocuk nüfus miktarı yaşlı nüfus miktarına göre daha fazladır.
- D) Doğal nüfus artış hızı gerçek nüfus artış hızından düşüktür.
- E) Tarım sektöründe çalışan nüfus oranı sanayi sektöründe çalışan nüfus oranına göre daha azdır.

4) Nüfus piramitleri ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

A) Sanayi Devrimi öncesi toplumların çoğunun nüfus piramidi arı kovanı şeklindeydi.

B) Düşük doğum ve ölüm oranlarının görüldüğü ülkelerin nüfus piramidi arı kovanı şeklindedir.

C) 0 - 5 yaş grubundaki ölüm oranlarının azalmaya başladığı ancak doğum oranlarının yüksek olduğu ülkelerin piramidi kenarları içe çökük bir özellik gösterir.

D) Asimetrik piramit, doğum oranında hızlı bir düşüş görüldüğü, ölüm oranının da düşük olduğu ülkelere özgüdür.

E) Çan şeklindeki piramit, uzun bir zaman sürecinde düşük doğum ve ölüm oranlarından sonra doğum oranlarının arttığını gösterir.

Nüfus piramitlerinde yaş grupları genel olarak 0-14 yaş arası çocuk, 15-64 yaş arası yetişkin, 65 yaş ve yukarı ise yaşlı nüfus olarak kabul edilmektedir.

5) Aşağıda verilen ülkelerden hangisinin yaşlı nüfus oranı diğer ülkelerin yaşlı nüfus oranına göre daha az olduğu söylenebilir?

A) Bangladeş

B) Japonya

C) İngiltere

D) Fransa

E) Norveç

KAYNAKLAR

MEB Coğrafya 10
Ders Kitabı, 2018

Yazarlar

Kenan TÜRKEZ
Mutlu KARAKOÇ
Nurullah BALŞEN
Tolga PEKTAŞ
İsmail ÖZDOĞAN

